

Міністерство освіти і науки України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 6

Рівне – 2020

Редакційна колегія:

Сверлюк Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи;

Mirosław Dymon – Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski Wydział Muzyki.

Лісова С.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Малафійк І.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;

Дем'янчук О.Н. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Потапчук Т.М. – доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету.

Цюлопа С.Д. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету.

Крижановська Т.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Прокопович Т.Ю. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Радковська Л.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Сверлюк Л.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;

Филипчук М.С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 1 від 30.01.2020 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. /
М 656 Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т,
Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2020. – Вип. 6. – 272 с.

ISBN 978-966-416-720-5

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Гарлайчук О.В.</i> Дидактична гра як засіб виконавсько-технічного розвитку скрипалів-початківців.....	5
<i>Мазур Д.В.</i> Стан розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів.....	11
<i>Пастушенко Л.А., Пастушенко А.С.</i> Основні тенденції формування гуманістичних цінностей сучасного вищого навчального закладу.....	16
<i>Прокопюк Л.В., Овсіюк Н.М.</i> Специфічні особливості студійної роботи вокалістів.....	21
<i>Сверлюк Я.В., Сверлюк Л.І.</i> Технологічні основи колективного виконавства.....	29
<i>Топоровський Н.Ю.</i> Специфіка фаху диригента-хормейстера.....	38
<i>Ужинський М.Ю., Прокопюк Л.В.</i> Роль сучасних звукових технологій у концертній роботі вокалістів.....	42
<i>Устенко К.О., Гарбуз Т.В.</i> Формування творчої активності у студентів в процесі диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики.....	49
<i>Филипчук М.С.</i> Виконавські прийоми та техніки гри на бас-гітарі: теоретико-методичний аспект.....	57

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Брикайло Н.В.</i> Бандурне мистецтво на теренах України: генеза та шляхи розвитку.....	66
<i>Бульботка А.А.</i> Українська сучасна духовна хорова музика: аспекти побутування.....	73
<i>Валентюк Т.А.</i> Життєдіяльність Камерного хору "Воскресіння" м. Рівне: заснування та ключові етапи розвитку.....	79
<i>Даюк Ж.Ю., Проказюк Р.І.</i> Вплив європейської культури на зародження піаністичного мистецтва України.....	89
<i>Даюк Ж.Ю., Шишка Я.М.</i> Культурно-історичні аспекти виникнення та розвитку струнно-смичкових інструментів.....	94
<i>Дем'янюк О.О.</i> Штрихи до педагогічного портрету Людвіга Котлара.....	100
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічна і диригентська спадщина Елеонори Скрипчинської в історичному часі української музичної культури (до 120-річчя від дня народження).....	105
<i>Закопець Л.М.</i> Методологічні аспекти роботи над звуком на початковому етапі навчання гри на гобої.....	114
<i>Заходякін О.В., Лістратова Т.М.</i> Передумови становлення та розвитку естрадно-джазового виконавства в Україні.....	122
<i>Корнієва А.Г., Фарина Н.П.</i> Ім'я Соломії Крушельницької в контексті національного бренду.....	126
<i>Марцинковський С.Л.</i> Секрети педагогічної майстерності Станіслава Димченка.....	132

<i>Нестерчук О.В.</i> Концерт фа-мажор для фортепіано з оркестром Джорджа Гершвіна: художньо-виконавський аспект.....	143
<i>Остапчук М.М., Никон О.К.</i> До питання становлення та розвитку українського фортепіанного мистецтва.....	149
<i>Прит К.О.</i> Теоретичний аналіз школи bel canto.....	155
<i>Прищепя Т.Б.</i> Творчий портрет музиканта-мультиінструменталіста Богдана Прищепи.....	161
<i>Рокіщук І.І., Белік В.М.</i> Мікшерний пульт як складова частина концертно-турової звукорежисури.....	165
<i>Столярчук Б.Й.</i> Уляна Кот – майстриня, берегиня традиційної української культури.....	172
<i>Трофімчук К.А.</i> Культурно-музичне середовище Америки ХХ століття: стилістичні ознаки та особливості розвитку.....	176
<i>Харитон І.М.</i> Авторство давньоукраїнської церковної монодії.....	184
<i>Хоменюк Т.С.</i> Феномен творчості Майкла Джексона: вокально-виконавський аспект.....	190
<i>Якимчук С.Н., Піддубник В.Г.</i> Генеза хорової культури Галичини у світлі духовних традицій другої половини ХІХ – початку ХХ ст.	195
<i>Яковець О.М.</i> Особливості фактури у бандурній музиці Г.Хоткевича.....	202

РОЗДІЛ ІІІ.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Буцяк В.І., Смаль-Стоцька І.М.</i> Європейський досвід впровадження інклюзивної освіти.....	210
<i>Гедьфалві Т.І.</i> Розвиток музичного слуху молодших школярів засобами карпатського фольклору.....	216
<i>Кобилянська К.О.</i> Організація самостійної роботи учнів у процесі фортепіанної підготовки.....	222
<i>Кривчук І.П.</i> Нетрадиційний урок як середовище розвитку музичного інтересу молодших школярів.....	228
<i>Палаженко О.П., Єгоров А.С.</i> Зміст музично-просвітницької діяльності студентів-магістрантів у мистецьких закладах вищої освіти.....	235
<i>Солдатенко А.Л., Радковська Л.М.</i> Розвиток вокально-хорових навичок учнів-підлітків.....	241
<i>Томчук О.В., Крижановська Т.І.</i> Розвиток стильової грамотності учнів 8-11 класів на уроках інтегрованого курсу "Мистецтво".....	247
<i>Цаун Р.В.</i> Методика роботи з дитячим фольклорним ансамблем.....	254
<i>Шихова Г.І.</i> Педагогічні особливості застосування інтерактивних технологій на уроках музичного мистецтва.....	260
Про авторів.....	268

ШТРИХИ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО ПОРТРЕТУ ЛЮДВИГА КОТЛАРА

Анотація. У статті висвітлюються педагогічні принципи Людвиг Котлара як засновника школи ударних інструментів на Рівненщині.

Ключові слова: ударні інструменти, гуманна педагогіка, викладач.

Аннотация. В статье раскрываются педагогические принципы Людвиг Котлара как основателя школы ударных инструментов на Ровенщине.

Ключевые слова: ударные инструменты, гуманная педагогика, преподаватель.

Annotation. This article is dedicated to analysis of pedagogical principles of Ludwig Kotlar as a founder of the percussion's school in the Rivne region.

Key words: percussion instruments, human science pedagogy, teacher.

Постановка проблеми. Питання гуманізації вітчизняної освіти стає все більш актуальним в умовах сучасного освітнього процесу. У цьому контексті особливий інтерес викликають постаті видатних музичних педагогів, що стали засновниками регіональних виконавських шкіл в Україні. Ознайомлення з їхнім досвідом – це не лише данина історії, це неодмінна умова для вдосконалення сучасної системи музичного виховання. **Метою** статті є з'ясування сутнісних педагогічних принципів Л. М. Котлара як засновника школи ударних інструментів на Рівненщині.

Основні результати дослідження. В історії рівненського музичного училища було чимало талановитих педагогів. Цей заклад був і лишається одним з провідних музично-освітніх закладів Рівненщини. Засноване у 1955 р., училище почало свою історію з функціонування диригентсько-хорового та народно-духового відділів і поступово розширювало спектр музичних спеціальностей. У 1964 р. по завершенню Львівської державної консерваторії до Рівного приїздить Людвиг Михайлович Котлар. З цього починається становлення рівненської школи ударних інструментів. Займаючи різні посади в музичному училищі впродовж 32 років роботи, свої основні зусилля Котлар скерував на розвиток класу ударних інструментів і тут зумів проявити усю свою багатогранність. Розквіт класу припадає на 1980–1990-ті рр., впродовж яких навчались Олександр Дем'янюк (1987 р. випуску) – викладач Рівненського музичного училища, Олександр Томчук (1988) – артист Національного симфонічного оркестру радіо та телебачення (м. Київ), Сергій Шидловський (1991), Ігор та Лариса Наливайко, Михайло Земельський, Сергій Димченко – старший викладач кафедри духових та ударних інструментів РДГУ, В'ячеслав Гайдабура, Ярослав Варнава, Павло Бондаренко. На початку 1990-х років кількість учнів класу нараховувала 11 осіб. Хоч консерваторську освіту по класу ударних здобули лише три випускники (О. Дем'янюк, О. Томчук,

І. Наливайко), майже усі названі вихованці Котлара нині є успішними музикантами-практиками. З автором дослідження своїми спогадами поділились І. Наливайко, М. Земельський, Я. Варнава, О. Дем'янюк, В. Гайдабура, К. Кімстач, а також донька Людвиг Михайловича Тереза Котлар. Інтерв'ю відбулись у серпні 2019 р. Саме ці свідчення стали головним матеріалом для з'ясування найважливіших психолого-педагогічних підходів Л. Котлара.

Говорячи про Людвиг Котлара як учителя музики, найперше треба підкреслити виховний зміст його уроків. Сама особистість Учителя, його ставлення до людей були високоетичним взірцем для кожного. Батьківське, напрочуд тепле ставлення до студентів створило унікальну атмосферу класу. Уміння знайти підхід до кожного – ось наріжний камінь педагогіки Котлара. Психологічно складний підлітковий вік, в якому студенти поступають в училище, вимагає не раз психологічного хисту учителя. Чимало випускників Людвиг Михайловича згадують себе як доволі проблемних підлітків. Ігор Наливайко стверджує: "Я мав непрості стосунки з батьком і прийшов в училище дуже норовливим хлопцем. Тим більш дивним було те, як Людвиг Михайлович ставиться до якогось хлопчиська. Завжди на "Ви", завжди з повагою і любов'ю" (з бесіди з автором). Про Людвиг Михайловича як найближчого друга говорять також його доньки – Наталія і Тереза. "Ми були з татом дуже близькі, приходили до нього за порадою і завжди отримували мудру відповідь, часом у формі притчі. Сьогодні мені так бракує його виважених мудрих порад" (Т. Котлар, з бесіди з автором).

Студенти були різного професійного рівня, і кожному Учитель знаходив відповідні твори зі спеціальності і відповідне місце в ансамблі ударних інструментів. Таким чином, юний музикант відчував свою значимість, що безперечно мотивувало розвиватись і рости. Демократична атмосфера, що панувала в класі, давала можливість проявити ініціативу, чи то в питанні підбору репертуару, чи навіть у виборі інструмента. Як відомо, спеціалізація ударника є найбільш універсальною. Ксилофон, вібрафон, ударна установка, литаври, окремі перкусійні інструменти – оволодіння усім спектром цих інструментів сприяє багатогранному розвитку виконавця. Разом з тим, переважно учень тягнє до чогось одного. Відомо, що в Музичному училищі через академічне спрямування закладу акцент робиться на ксилофон. Однак Людвиг Михайлович дослухався до учнів і завжди вітав їх особисту ініціативу. І. Наливайко згадує, як на третьому курсі в програмі академконцерту грав авторське соло на ударній установці, що виходило за рамки програмних вимог. В'ячеслав Гайдабура розповідає, що часто сідав до фортепіано під час ансамблю. Оскільки він навчався в музичній школі по класу фортепіано, Людвиг Михайлович намагався його і у цьому напрямку розвивати.

В процесі викладання Котлар зіткнувся з проблемою обмеженості репертуару для ударних інструментів. Основна частина, наприклад,

ксилофонового репертуару – це були перекладення скрипкових, фортепіанних, домрових творів. Котлар, розуміючи нагальну потребу в оригінальних композиціях, контактував з деякими композиторами і аранжувальниками. Так, Михайло Лисенко-Дністровський, що жив у Рівному в 1970–1980-х рр., написав Концерт для ксилофона в супроводі камерного ансамблю, а також деякі твори для ансамблю ударних інструментів під керуванням Котлара. Дуже плідною виявилась також співпраця з Олексієм Івановим¹. Оскільки Людвіга Михайловича оточували ініціативні учні, часом ідеї пропонували вони ж самі. Сергій Димченко якось запропонував заграти грецький танець "Сиртакі". За сприяння Котлара Олексій Іванов зробив аранжування для ансамблю ударних інструментів і твір був успішно виконаний.

Цікаво, що Учитель підтримував своїх вихованців у їх зацікавленні рок-музикою. На початку 1990-х в період зародження рок-культури у Рівному Котлар відвідував рок-концерти у Клубі будівельників, в яких брали участь його учні – В'ячеслав Гайдабура, Ярослав Варнава, Михайло Земельський. За їхніми спогадами, ці концерти обговорювались згодом в класі, і тут вони завжди чули слова підтримки. Як відомо, академічне музичне середовище часто є доволі закритим, відокремленим від популярної музичної культури. Тим більше, якщо говорити про радянські 1980–1990-ті рр., коли рок-культура сприймалась академічними музикантами переважно як маргінальне мистецтво. На цьому тлі демократична відкритість Котлара, його вміння жити інтересами учнів характеризують його як яскраво екстравертивну творчу натуру.

Людвіг Михайлович був надзвичайно емоційною людиною. Маючи угорську кров, на уроках він проявляв гарячий мадярський темперамент. Не раз дивував студентів тим, що опинявся раптом під інструментом, демонструючи *pianissimo* або ж енергійно розмахуючи руками мчав по класу, спонукаючи до динамічно-яскравого музичного образу. На уроках ансамблю, де часто виконували запальні ритмічні твори, він своїм невгамовним темпераментом "ставав схожим на аборигена чи апачі" (зі спогадів І. Наливайка). Вміння дуже виразно вербально подати той чи інший музичний образ компенсувало той факт, що Котлар сам не ставав до інструменту і не показував практично музичні фрагменти². Однак "був настільки правильним теоретиком гри на ударних інструментах, що деяким практикам годі з ним порівнятися" (В. Гайдабура).

---

¹ Олексій Іванов – відомий джазмен, аранжувальник і піаніст – співпрацював з ансамблем ударних інструментів під керуванням Л. Котлара на постійній основі, що суттєво збагачувало репертуар колективу.

² Під час навчання у Львівській консерваторії Л. Котлар, маючи проблеми з губним апаратом, був змушений змінити свій профіль і перевестись на спеціалізацію "ударні інструменти".

Педагогічний хист Котлара мав своє генетичне коріння, адже походив він з сім'ї музикантів-учителів. Улюблені метафори Л. Котлара були пов'язані з природою, зі сходом сонця, краплями дощу, співом птахів. Пантеїстичні образи, вміння помічати найтонші деталі в природі видавали з одного боку його поетичну, мрійливу натуру. Водночас, для того була цілком конкретна професійна підстава – окрім музичної Котлар здобув також біологічну освіту, закінчивши заочно Львівський університет. Взагалі, Людвиг Михайлович був дуже багатогранною особистістю, знав добре угорську, англійську мови, розмовляв також польською, чеською, болгарською¹. Мав багато друзів в Україні і за кордоном, мандрував до Франції, Болгарії, Угорщини, Словачії, за словами доньки "був людиною світу". Котлар цікавився ілюзіонізмом, метафізикою, зокрема, хіромантією. Як стверджують випускники, Учитель бачив у них, студентах, часто щось більше, ніж пересічна людина, одразу помічав якісь негаразди з фізичним здоров'ям чи психологічним станом учня. Навчатися в класі такого мудрого, виключно багатогранного педагога було великою удачею, адже розмови велися про найрізноманітніші речі.

Один з важливих компонентів педагогічної системи Котлара – співпраця з концертмейстерами. Передусім він дбав про те, щоб в класі працювали найкращі акомпаніатори. Серед них – Лілія Духовна, Наталія Гавронська, Алла Корейчук, Раїса Лещенко, Юрій Баранник. Очевидно, при виборі концертмейстера Людвиг Михайлович керувався стильовими особливостями репертуару студента. Так, В'ячеславу Гайдабурі, твори якого по спеціальності мали переважно естрадно-джазове спрямування, акомпонував Юрій Баранник – піаніст з добре розвиненим навиком імпровізації. Коли Михайло Земельський звернувся з проханням грати на четвертому курсі з Наталею Гавронською, Котлар одразу цьому посприяв. Важливо зазначити, що дискусійні питання інтерпретації жваво обговорювались на уроках. Викладач – студент – концертмецстер – усі учасники процесу могли висловити свою думку, що наповнювало уроки власне творчим змістом.

Основоположний принцип Котлара-педагога – відкритий формат уроків. Він постійно кликав інших викладачів послухати своїх студентів. Частими гостями на уроках Котлара були Микола Бондаренко, Іван Шевчук, Андрій Кібіта, Віталій Бузан, Олександр Гайдабура, Світлана Заїченко, Раїса Лещенко і багато інших педагогів. Передусім, це дисциплінувало юних музикантів, розвивало сценічну витримку, якої зазвичай бракує виконавцю в період його становлення. Водночас, в спірних виконавських питаннях публічні дискусії, обговорення допомагали знайти оптимальне рішення. Часто на уроках зі спеціальності були присутні різні студенти-ударники. Такі нетрадиційні "уроки-семінари" були надзвичайно живими, творчими і безперечно цінними для усіх їх учасників.

---

¹ За словами Терези Котлар, Людвиг Михайлович, маючи хист до вивчення мов, хотів поступити в університет на факультет іноземних мов.

Важливі спогади залишили випускники Котлара також про уроки диригування. Маючи досвід диригентської роботи в різних колективах¹, Людвиг Михайлович бачив цей предмет як один з пріоритетних. Він дуже детально розбирав партитури зі студентами, аналізуюючи композиторський стиль, програмний задум твору, його образно-смісловне наповнення. Найретельнішим чином також аналізувались усі авторські позначення і ремарки до тексту. "Інформацію, яку ми отримували на уроках Людвигу Михайловича по диригуванню, не давав ніхто, навіть у консерваторії", – стверджує Олександр Дем'янюк (з бесіди з автором). Хоч студентів-ударників готували як диригентів духового оркестру, Котлар обирав для диригування переважно симфонічну музику. Робота над симфонічними партитурами ставила серйозний рівень вимог, передусім – належне оволодіння диригентською технікою і засвоєння певних знань з оркестровки. Коли твір розучувався, студент працював у супроводі фортепіано, а згодом під програвач (Людвиг Михайлович мав велику колекцію платівок). Інтерес до диригентської справи учні переймали у свого учителя. За спогадами О. Дем'янюка, Котлар разом зі студентами ходив на відкриті уроки з диригування, що проходили у Рівненському інституті культури (1980-ті рр.). Серед них найяскравішими були уроки В'ячеслава Старченка – провідного педагога і диригента, засновника духового оркестру, джаз-оркестру та брас-квінтету на базі кафедри духових та ударних інструментів. Важливо, що й на уроках зі спеціальності Котлар вів себе як диригент. Таким чином, заняття набували інтегрованого формату і сприяли переходу від предметно-змістовного принципу засвоєння знань до вивчення цілісної картини світу, розвитку системного мислення студентів.

Висновки. Резюмуючи психолого-педагогічні принципи Людвигу Котлара, варто зазначити, що вони кореспондують з ключовими положеннями гуманістичної педагогіки ХХ ст. Тут доречно провести паралелі з поглядами Карла Роджерса, Василя Сухомлинського, Шалви Амонашвілі, згідно яких найважливішими якостями педагога є емпатія і концентрація на особистість учня, її аутентичність. Участь у виборі змісту освіти, свобода вибору учня, тенденція до поглиблення навчально-виховного процесу, його зв'язку з життям і, врешті, спрямування особистості на саморозвиток – це концептуальні елементи гуманістичної педагогіки, що знайшли втілення в педагогічній роботі Л. Котлара.

Література:

1. Рівненському музичному училищу Рівненського державного гуманітарного університету 60 років: мистецький літопис / ред.-упоряд. Б. Й. Столярчук. – Рівне: О. Зень, 2016. 848 с.

---

¹ З 1960 р. Л. Котлар працював керівником естрадного та духового оркестру Львівського Будинку учителя; з 1965 р. очолював ансамбль барабанщиків та духовий оркестр у Рівненському музичному училищі.

2.Столярчук Б. Й. Рівненське музичне училище (1955 – 2000). Бібліографічний довідник. – Рівне: "Перспективи", 2000. – 132 с.

3.Фрейберг Д., Рэнсон К. Свобода учится / Фрейберг Д., Рэнсон К. – изд. "Смысл", 2002 г. – 527 с.

УДК: 781.7(477)

Димченко С.С.

**ПЕДАГОГІЧНА І ДИРИГЕНТСЬКА СПАДЩИНА
ЕЛЕОНОРИ СКРИПЧИНСЬКОЇ В ІСТОРИЧНОМУ ЧАСІ
УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
(ДО 120-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

Анотація. У статті досліджуються педагогічні методи Е. П. Скрипчинської в роботі з її учнями та студентами (зокрема у класі по хоровому диригуванню Київської консерваторії ім. П. І. Чайковського)

Ключові слова: Е. П. Скрипчинська, Б. Л. Яворський, хорове мистецтво, диригування

Аннотация. В статье исследуются педагогические методы Е. П. Скрипчинской в работе с её учениками и студентами (в частности в классе по хоровому дирижированию Киевской консерватории им. П. И. Чайковского).

Ключевые слова: Е. П. Скрипчинская, Б. Л. Яворский, хоровое искусство, дирижирование

Annotation. This article examines pedagogical methods of working with her pupils and students (in particular in the class on choral conducting the Kiev Conservatory named P. I. Tchaikovsky). E. P. Skrypchyńska – the honored artist of USSR, professor of the Kiev State Conservatory, one of the few women conductors, whose name is known far beyond Ukraine. Eleanor Skrypchyńska had a great pedagogical talent.

School of choral performance of Skrynchynskais known to be established on Boleslav Yavorsky's scientific and musical basis. It was conveying in ethnoecological oriented and on interest in folk song traditions.

Through archival material, which it is possible to publish today, we can estimate a significant contribution of E. P. Skrypchyńska in methodological and pedagogical matters of Ukrainian choral art, including the Kiev school choir.

Keywords: E. P. Skrypchyńska, B. L. Yavorsky, choral art, conducting.

Постановка проблеми та її значення. Український народ споконвіку народжує талановитих синів і дочок, визначна діяльність яких історично стверджує безсмертний творчий геній нашої нації. До кола тих, хто прославився Божим даром належить Елеонора Павлівна Верьовка-Скрипчинська. Її багатогалузева діяльність набуває особливої значущості на факультеті хорового диригування Національної музичної академії України

Наукове видання

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА
ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 6

Відповідальний за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 02.04.2020 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 15,81. Наклад 100 пр. Зам. 28.
Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».